

‘Jongens zijn wezenlijk anders dan meisjes’

Kinder- en jeugdtherapeut Lia van Kooten heeft haar praktijk helemaal geprofileerd als jongenspraktijk. 'Essentieel bij jongens is dat je eerst bekijkt wat ze wél goed hebben gedaan. Want een groot verschil tussen jongens en meisjes is dat jongens het echt moeilijker vinden om met kritiek om te gaan.'

Tekst: Anouk van Westerloo

Lia van Kooten had altijd al meer jongens in haar praktijk dan meisjes. Inmiddels heeft zij haar praktijk helemaal geprofileerd als jongenspraktijk. Overigens zijn meisjes ook welkom. Want voor hen kan de ‘jongensaanpak’ net zo goed helpend zijn: ‘Juist omdat ik me verdiep in de verschillen tussen jongens en meisjes, kan ik goed inzoomen op specifieke meisjesdingen. Maar jongens zijn wel mijn invalshoek.’

Hoewel het lange tijd ‘not done’ was om te focussen op de verschillen tussen jongens en meisjes, is dat volgens Lia juist essentieel om in je achterhoofd te houden als therapeut, maar ook als leerkracht en als ouder: ‘Ik kom zelf uit de jaren zeventig, toen vrouwen voor gelijkheid vochten, en daar wil ik absoluut niets aan afdoen. Maar het is wel belangrijk dat je iemand ziet in zijn wezen, in zijn ‘zijn’. De verschillen zijn wezenlijk, daar kunnen we niet omheen. Als je je dat realiseert, zal dat helpen in de bejegening van jongens en hun probleemgedrag. Ik denk zelfs dat veel probleemgedrag mede daaruit voortkomt; uit niet adequaat omgaan met jongens. Sommige dingen zitten er van nature niet in bij jongens, maar worden in onze maatschappij wel van ze geëist.’

Wat maakt jongens dan zo essentieel anders dan meisjes?

Lia: ‘Jongens vertonen veel meer externaliserend gedrag, boosheid, fysieke uitingen. Of ze zijn juist gesloten, willen niet praten, kunnen moeilijk reflecteren. Leerkrachten en moeders hebben daar problemen mee als jongens niet praten. Jongens denken abstracter, meisjes zijn taliger en kunnen daardoor ook beter reflecteren en hebben een beter ontwikkeld zelfbeeld. Meisjes zijn veel meer gericht op de relatie, op vriendschap. Als meisjes problematiek vertonen is dat veel vaker internaliserend, zoals depressie. Jongens bekijken de wereld van nature vanuit zichzelf, meisjes kunnen zich makkelijker verplaatsen in de ander. Uiteraard heb je jongens die wél kunnen praten en heb je meisjes die externaliserend gedrag vertonen. Maar als je over de hele linie kijkt, zijn dit toch typische verschillen tussen jongens en meisjes.’

Hoe kun je dan het beste wél communiceren met jongens?

Lia: 'Met jongens houd ik het vaak concreet. Waar gebeurde het? Wie waren erbij? Wat deed jij, wat deed die ander? Soms maken we er een tekening bij of spelen we een rollenspel. Essentieel bij jongens is dat je eerst bekijkt wat ze wél goed hebben gedaan. Want een groot verschil tussen jongens en meisjes is dat jongens het echt moeilijker vinden om met kritiek om te gaan. Ze zijn meer gericht op complimenten, op dingen die ze goed kunnen. Ze zijn competitief. Ze willen graag de beste zijn, de grootste. Als eenmaal helder is wat er is gebeurd, kunnen we daarna kijken wat dan niet zo handig was, en hoe hij dat anders aan kan pakken in de toekomst. Op het moment dat wij als vrouwen aangeven wat een jongen allemaal niet goed doet, klapt hij dicht en wordt hij onzeker. Zoals leerkrachten soms geneigd zijn om streepjes op het bord te zetten als kinderen iets niet goed doen. Draai dat eens om. Zet streepjes op het bord als kinderen iets wél goed doen. Ik denk dat vooral jongens daar baat bij hebben.'

Welke rol spelen hormonen in jouw praktijk?

Lia: 'Hormonen zijn allesbepalend voor de verschillen tussen jongens en meisjes. Jongens hebben in hun systeem negen keer zoveel direct beschikbaar testosteron ten opzichte van meisjes. En als ze in de puberteit komen, groeit dat nog eens met een factor vierhonderd. Dat is nodig voor hun spiergroei en hun ontwikkeling, maar is ook van invloed op andere systemen, op de hersenontwikkeling, de verschillen in linker- en rechterhersenhelft, zelfs op het immuunsysteem. Maar het is meer iets dat ik in mijn achterhoofd houd tijdens de gesprekken en behandelingen. Met de jongens zelf gaat het veel meer over schoolse zaken, motivatie, zelfbeeld, emotie-regulatie, vriendschappen.'

Hebben alle kinderen uit jouw praktijk een diagnose?

Lia: 'Ik kom in mijn praktijk relatief meer kinderen tegen met ASS dan met ADHD, maar niet ieder kind heeft een diagnose. Soms vinden ouders dat ook niet nodig. Als ik weet dat er ASS of ADHD speelt, doe ik wel meer aan psycho-educatie om ze bijvoorbeeld te helpen snappen dat bewegingsonrust of aandachtsproblemen van binnenuit komen en niet zomaar weggaan, maar dat je er wel mee kan leren omgaan. Ik zie ook veel kinderen met een hoge intelligentie. En veel kinderen zijn boos. Ik zie boosheid als een gevolgschade van iets anders. Boosheid is vaak een trigger voor ouders of school om hulp te zoeken, want dat is lastig gedrag. Daarom denk ik ook dat je meer jongens ziet in de hulpverlening dan meisjes. Mijn aandacht gaat altijd uit naar wat er onder die boosheid zit. Vaak zeg ik: 'Gefeliciteerd dat je zo goed boos kunt worden'. Want als je boos kunt zijn, kun je je grenzen bewaken. Bij kinderen die boos zijn, wordt

vaak structureel over hun grens heengegaan. Dus ik ga hun boosheid niet afleren, maar ik kan ze wel leren om er handiger mee om te gaan.'

Zijn er dingen die we standaard verkeerd doen in de bejegening van jongens?

Lia: 'Op school wordt bijvoorbeeld veel belang gehecht aan het uitpraten van een ruzie. Maar dat is echt een meisjesding. Jongens praten ruzies anders uit. Die praten wel, maar heel kort en staccato. Vaak moeten jongens een ruzie uitpraten met de juf en met de ander met wie ze ruzie hadden, en dat is ingewikkeld voor jongens. Het is goed om er rekening mee te houden dat het op een jongensmanier net iets anders gaat. Als een jongen bijvoorbeeld wegloopt na een ruzie, ook thuis, is dat een manier om af te koelen, zijn emoties te reguleren, om rustig te worden. Maar dat wordt vaak niet geaccepteerd. Er moet direct worden uitgepraat. Beter is om een jongen zijn boosheid te laten uiten; laat hem gaan, laat hem stampvoeten, even naar buiten, het maakt niet uit. Als de rust is weergekeerd, dan kun je wel weer verder. Ik geloof dat als je kennis hebt van dit soort verschillen, dat je milder naar situaties kunt kijken. Net iets anders omgaat met jongens, anders dan je misschien vanuit je vrouw-, moeder- of jufpositie zou doen. Ik denk dat ons vrouwelijke aanpassingsvermogen best in staat is om daar rekening mee te houden.'

Lia van Kooten is kinder- en jeugdtherapeut en geeft individuele therapie en coaching aan jongens tussen de zes en achttien jaar. Daarnaast geeft zij ouderbegeleiding en organiseert zij trainingen voor basisscholieren of ouders. Ook als ambulante begeleider helpt zij jongens op de basisschool. Lia schrijft regelmatig over jongens(problemen) en geeft voorlichting over jongensproblematiek en oplossingen. Website: liavankooten.nl